Чурапчыга күн тахсар !

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

2014 сыл Сэтиннии 27 күнэ чэппиэр №170-171 (10989-10990)

Улууска - бу күннэргэ

САҺА ДЬИЭҢЭ КИИРИИ ҮӨРҮҮЛЭЭХ ТҮГЭНЭ

2014 сыл чүгдаарар аттаах Чурапчы нэһилиэгин саргылаах, дэлэгэй саналаах дьонугар-сэргэтиигэр үгүс түбүктэрдээх, түүмэн элбэх ситиһиилэрдээх буолла.

Маҥнай, Чурапчы улууһугар физкультуурунай хамсаһыны тэрийэччит А.К. Софронов аатынан культуурунай-спортивнай комплекс (КСК) үөрүүлээх аһыллыыта буолла. Аһыллыы сүрүн кыттыылаахтарынан нэһилиэк баһылыгын 1-кы солбуйаачыта А.Г. Егоров, спорт управлениетын начаальныыта, «Эр Түмэн» түмсүү бөрөссэдэтэлэ В.И. Данылов, ЧГИФКиС проректора, «Матери России» партия чилиэнэ А.П. Аргунова , спорт бэтэрээнэ, Чурапчы улууһун бочуоттаах олохтоохо Г.С. Платонов, А.К. Софронов аатынан КСК дириэктэрэ М.М. Степанов, теннис осеньуутун сүрүн судьуйата В.В. Шадрин буоллулар. Кинилэр барыы бииргэ санаанан Чурапчы улууһун олохтоохторун аныгыллыы ирдэбилгэ барыгыгар , толору эмиэттиир, дьарыктанарга, эрийиллэрэ тэбиэгэс хаачыллыылаах спортивнай комплекска кэлэн, астынадуоһуйа дьарыктанаргыгар ыалыраллар.

Ол кэнэҥ тэрээһиннээх үлэ түмүгэр, Чурапчы нэһилиэгин олохтоохторо саҥа, туспаҕай дьиэҕэ киирэр дьоро түгэнэрэ үүнүө. Кылгастык бу тэрээһин историйгыттан билиһиннэрэр эбит буоллахха маннык: бу дьыл муус устар ыйыгар Чурапчы нэһилиэгэр түөрт уопсай дьиэни тутарга аукцион биллэрилиннэ. Онно Ленин уул., 33, 49 «а» дьиэлэри тутуу, оторуу үлэтин аукционун «Якуттеплосеть» ХЭТ кыайан, генеральнай дириэктэр Алексей Семенович Пинигин саалаҥнаан тэтимнээх үлэ саҕаламмыта. Оттон бу күн 16 квартираалаах аныгы ирдэбилгэ эмиэттиир, толору хаачыллыылаах дьиэ тутуллан, олохтоох киирэр дьоро түгэнэ тосхойдо.

Үгэс быһыытынан дьиэҕэ киирии алгыһын, сиэринтуомун Николай Афанасьевич Федоров үрдүк айыларын кэрдиһэн ыытта. Үөрүүлээх быһыыта-майгыта Чурапчы улууһун баһылыга А.Т. Ноговицын, Саха Республикатын архитектураҕа уонна тутууга министирин маҥнайгы солбуйаачыта П.А. Аргунов, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга С.А. Саргыдаев, «Якуттеплосеть» ХЭТ генеральнай дириэктэрэ А.С. Пинигин уонна бу икки дьиэ олохтоохторо С.Г. Слепцов, Н.П. Борисова эҕэрдэ тыллары этиллэр, саҥа дьиэҕэ киирэр символическай ачаатыны быстылар.

Онон бүтүннү үөрүүлээх түгэнэр айбыккыт-туппукыт барыта дьон-сэргэ көрөхсэбилин ылар үгүө түмүктэрдээх буоллун диэн алгыс тылларынан түмүктэннилэр.

С. ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Саҥа дьиэҕэ киирбиттэр үөрүүлэрэ үгүс.

Нэһилиэктэр суолларын, муосталарын көрдүлэр

Сэтиннии 22 күнүгэр Саха Республикатын суолун хаһаайыстыбатын уонна транспорка министирэ С.В. Винокуров, Ил Түмэн депутата, «СР массыына суолларын управлениетын» генеральнай дириэктэрэ Ю.П. Михайлов Чурапчы улууһугар сырыттылар.

Телэй суолугар.

Сырыы сүрүн соруктаах быыбырыын ыытыллыыбыт Телэй, Одьулуун, Хайахсыт, Сылаг, Киэҥки нэһилиэктэрин суолларын уонна муосталарын үлэтэ хайдах ыытылларыгын, туруктарын көрүү буолла. Суол хаһаайыстыбатын министирэ Семен Викторович Винокуров нэһилиэктэр олохтоохторун кытары көрсүһүүгэ Федеральнай суоллар оргуоһуулуларыгар оссо да элбэх үлэ ыытыллыахтааҕын, кэлэр 2020 сылга диэри Чурапчы–Аллараа Бэстээх трассата асфальт буолуохтааҕын, «Тыа суоллара» бырайыактан үс-ас таҥыстаҕына, хайаан да бу тыа хаһаайыстыбата сайдар бириэмэ бастыг улууһугар Чурапчыга көрөн, тыыран, бөрөһиннэрэн, ыанньыксыт да оромүөн, сатардыылаах оторуу үлэлэрэ бараллырыгар төһүү күүс буолуохтут диэн этэ.

Оттон улууспут баһылыга А.Т. Ноговицын Хайахсыт нэһилиэгин олохтоохторун кытары көрсүһүүгэ быыбырыын түгэрсибит кэпсээннэр олохтоох киирбиттэн, олохтоох нэһилиэннэ (чуоланан, М.Е. Васильев, И.И. Филиппов, В. Никонов) уларыы бран, күүс-көмө буолбутун бэлиэтээн туран, этиллэрин иҥэн баран, икки сүрүн дьаһалы ылыарга санаатын этэ. **Маҥнайгытыттан**, саас тиэхиникэ сырыыларын бобон, бир сыл суол туругун харыстыырга күүскэ үлэ барыахтааҕын туһунан. **Иккиһиэн**, бөҕөргөтүү үлэлэрин тэтимнээхтик ыытарга диэн туран, С.В. Винокуровка, Ю.П. Михайловка «Чурапчы улууһун сайдыытыгар кылаатын иһин » 3-с степеннээх анал бэлиэни, махтал суруту тутторда.

Хоту нэһилиэктэргэ сырыыларыттан биллиннэрдэхпэ, Сылаг нэһилиэгин аанан иҥэн, „Чаабый сиҥэ“ трассаны көрдүлэр. Киэҥки нэһилиэгэр тиийэн, эдэр фермер Г.П. Захаров 50 төбө туруор хотуунун үлэҕэ киллэриитин үөрүүлээх аһыллыытыгар сырыттылар. Ол кэнэҥ Кытаанах, Арыылаах, Сылаг нэһилиэгин актыыба ыытылларын аһаҕас юнсэтин ыытылынна.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Педучилище 80 сылын бэлиэтээһин

Сэтиннии 25 күнүгэр улуус киниигэр Чурапчытаабы педагогическай училище төрүттэммитэ 80 сылыгар аналлаах үөрүүлээх дьаһаллар ыытылыыннылар.

Күн бастакы аҥаарыгар бу бырааһынныыкка кыттыыны ыла кэлбит педучилищеҕа үөрэммиттэр, ыныгыылаах ыалдьыттар улуус салаатыгын, үөрэх управлениетын үлэһиттэрин, оскуола оҕолорун кытары көрсүһүүгэ сырыттылар, научнай-практическай конференцияҕа кыттыыны ылылар.

Күнүс 2 чаастан улуус дьаһалтатын мунньахтыыр саалатыгар үөрүүлээх чаас буолла. Педучилище үлэлээбит сылларын, итиннэ үөрэммит устудьуоннар үлэлэрин-хамнастарын, дьыҥаларын туһунан дакылааты Чурапчы улууһун депутаттарын сэбиэтин председателэ В. В. Гуляев оҥордо. Сэбиэскэй былаас норуоту үөрэхтээһиннэ болҕомтотун уурбут—начаальнай, сэттэ кылаастаах үөрэхтээһини бутуччулаахтык киллэрбит сылларыгар бу үөрэх кыһата учуутал кадырдары үөрэтэн таһаарыыта сүппэн үтэнн ыыппыта, 1934-1957 сылларга үлэлээбит училище 670-на начаальнай кылаас учууталларын бэлэмнээбитэ. Кинилэр киэн нэлэмэн Сахаларын сирин бары мунньуктарыгар үөрэхтээһини киллэриҥэ кыттыспыттыын барбыттара. Выпускниктар, оччотооҕу кэм сайдыылаах-биилиилээх ыччаттарын быһыытынан олох оргуйар үөһүгэр сылдьыбыттара, учууталлары таһынан норуот хаһаайыстыбатын барыы салаалларыгар үлэлээбиттэрэ. Дойду ыарахан, фашистар саба түспүт кэмнэригэр Аҕа дойдуларын көмүскүүр ытык иэстэрин чиэстээхтик толорбуттара. Барыта 20 күнүскү үөрэхтээһин, 10 кэтэхтэн үөрэтии выпуһун таһаарбыт Чурапчытаабы педагогическай училище үөрэҕи, сырдыгы тарҕатыыга анаан үлэлээбит сорутун чиэстээхтик толорбута.

Дакылаат кэнниттэн эҕэрдэ тыллы улуус баһылыга А. Т. Ноговицын этэ. Кини улууска эрэ буолбакка, Саха сирин бүттүүнүгэр үөрэхтээх, учуутал кадырдары бэлэмнээбит училище төрүттэммитэ 80 сылын бэлиэтиир бырааһынныыгынан эҕэрдэлээтэ, училищеҕа үөрэммиттэр саха норуота сайдыытыгар киллэрсибит сырдыгы, үйэлээҥи, кэскилээҥи ыспыт олус улахан суолталаах үлэлэрин иһин махтанна. Бу баҕаны даатыны көрө, бу училище выпускниктара, ыытааччылар, убаастыыр дьоммут И. М. Павлов, Н. И. Дьячковскай, С. Г. Старостин, Е. С. Лукина үөрэммит ыһыаларын историйын көрдөрөр кинигэ таһаарбыттарын, бу ыччаты үөрэтиигэ-иитиигэ, улуус историйын быстыспат сорботун көрдөрүүгэ сүпкэн суолталааҕын бэлиэтээтэ. Үөрэхтээһиннэ улуус улахан болҕомтотун уурарын, ол туоһутунан бу күннэргэ Кытаанах орто оскуолата төрүттэммитэ 100, ЧФГКСИ төрүттэммитэ 15, Телэй попечительскэй сэбиэтэ тэриллибитэ 15 сылларын туоналларын бэлиэтээһиннэр, Сылаанга саҥа таас оскуола аһыллыыта ыытыллыыларын эттэ. „Чурапчы улууһун сайдыытыгар кылаатын иһин“ үһүс степеннээх анал бэлиэни Э. А. Кузьмин, П. П. Кондратьев, Е. С. Лукина, С. Г. Старостин, П. П. Дьячковскай, С. Н. Чичигинаров, Н. И. Дьячковскай, улуус баһылыгын Бочуотунай грамотатынан И. М. Павлов, Я. В. Алехина, Е. А. Флегонтов, В. Н. Санников, В. Т. Игнатьева, П. П. Кривошапкина, И. К. Макаров, И. М. Ефремова, М. Г. Кузьмин, Е. И. Егорова наҕараадаламмыттарын туттарталлар.

Таатта улууһун баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйааччы И. А. Сивцева эҕэрдэ тыл этэн туран, улуус баһылыга А. Т. Ноговицынна Таатта суруйааччылара быйыл таһаартарбыт кинигэтэрин бэлэх уунна.

Улууставаҕы үөрэх управлениетын начаальныыта Т. В. Павлова эҕэрдэ тыл этэ, улууска үөрэхтээһин сайдыытын бүгүнгү туругун билиһиннэрдэ, педучилищеҕа үөрэммиттэри наҕараадалаата. ЧФГКСИ проректора Я. П. Оконешников, ЧРОСИО дириэктэрэ Н. Н. Гуляев эҕэрдэлээтилэр, педучилище турбут тоҥторугар биллэрин үлэлиир үөрэх тэриллэрин үлэлэрин-хамнастарын билиһиннэрдилэр, бу үтүө түөрэхтээх сиргэ кинилэр саҕалаабыт үлэлэрэ салҕанарыттан киэн тутталлаарын этиилэр, үчүгэйдик үлэлиргэ эрэнилэрдилэр, институт бэчээккэ отделыгар таһаарылыыбыт педучилище туһунан кинигэни, бу күн көрсүһүүлэргэ түспүт хаартыскаларын бэлэх уунуулар.

Киин библиотека сэбиэдиссэйэ педучилище үбүлүөйүн көрсө таһаарылыыбыт кинигэни билиһиннэрдэ.

Педучилищеҕа үөрэммиттэр аатларыттан тыл эпиит И. М. Павлов бу тэрээһини ыытарга көмөлөспүт улуус, үөрэх управлениетын салаатыларыгар махтанна, училищеҕа үөрэммит комэриттэн ахтыыны оҥорбо, кинигэни таһаартарыыга хайдах үлэлэбиттэрин билиһиннэрдэ.

Эҕэрдэ тыллы Н. И. Дьячковскай, П. П. Кондратьев этиллэр.

Киэһээ өттүгэр ытык кырдьаҕастарбыт „Симиир“ остановуойга үүттээх сылаас чэй иҥэ-иҥэ училищеҕа үөрэммит сылларын, эдэр саастарын ахтыстылар.

Алексей СЛЕПЦОВ.

К 200-летию великого русского поэта и писателя М.Ю. Лермонтова

"НЕ ДАРОМ ПОМНИТ ВСЯ РОССИЯ..."

14 ноября на базе Чурапчинской средней общеобразовательной школы имени С.А.Новгорохова прошла улусная научно-практическая конференция «Лермонтовские чтения», посвященные 200-летию великого поэта. День начался торжественным открытием, где учащиеся 6 «а» класса выступали с композицией о родной школе на русском языке. Затем слова приветствия высказали зам.директора по учебной работе Е.А. Захарова, специалист УУО Е.Э. Андреева, руководитель улусного методического объединения учителей русского языка и литературы И.В. Корякина.

НПК работала по 2-м секциям: «Литература» и «Лингвистика». Участвовали на конференции учащиеся из разных школ улуса с 8 по 11 классы. Эксперты П.А. Матвеева, Н.Г. Захарова, Р.П. Макарова, О.Н. Евтеева, И.В. Корякина выявили победителей и давали рекомендации всем участникам в дальнейшем участии в НПК «Шаг в будущее».

Среди учащихся 8-9 классов заняли 2 места – ученица 9 класса Алагарской СОШ Сардана Сивцева, ученица 8 класса Тебейской СОШ Дарима Хаютинова; 3 места – ученица 8 класса Сыланской СОШ Аля Авемподистова, ученик 9 класса Алагарской СОШ Вова Вахольдер, ученица 8 класса Чурапчинской СОШ №1 Нюргуяна Бушкова. Поощрительные грамоты получили ученица 8 класса Болтогинской СОШ Аюрана Соловьева, ученица 9 класса Чурапчинской СОШ №1 Наташа Калачева.

Среди учащихся 10-11 классов заняли: 1 место – ученица 10 класса Чурапчинской средней школы №2 Руслана Христофорова (Доклад по теме: «Математические законы в романе стихах А.С.Пушкина «Евгений Онегин» и в переводе Г.И.Макарова-Дьуон Дьаньыла»), 2 место– ученик 10 класса ЧРССОШИ Архипов Сергей (Доклад по теме: «Кавказ в произведениях М.Ю.Лермонтова»), 3 место – ученица 11 класса Мугудайской СОШ Мария Жиркова (Доклад по теме: «Роль чтения книги в жизни человека на примере романа А.С.Пушкина «Евгений Онегин»). Поощрительными грамотами ученица 11 класса Бюкюлятской СОШ Байана Хоротинова, ученица 10 класса Хаихсытской СОШ Дуня Дорофеева.

В этот же день методическое объединение учителей русского языка и литературы Чурапчинской средней школы имени С.А. Новгорохова организованно провели улусную лингвистическую игру «Интеллектуальный марафон», посвященную ко Дню русского языка. Каждая школа составила разновозрастную команду из 4 учащихся: по 1 ученику из 8, 9, 10, 11 классов. Команды демонстрировали свои знания по русскому языку, литературе, в частности, по творчеству М.Ю. Лермонтова, по русскому живописи и музыке по 5 станциям, также состоялись в конкурсе выразительного чтения о русском языке. В упорной борьбе вышли победителями школы: 1 место– ЧСОШ №1, 2 место – Сыланская СОШ , 3 место– Соловьевская СОШ. Присуждены номинации: «Ценитель искусства» ученик 11 класса Арылахской СОШ Саша Дагдарова, «Лучший чтец» ученик Соловьевской СОШ Эрчимэн Собакин, «Знаток творчества М.Ю.Лермонтова»–Дагдарова Саша, «Знаток русского языка»– ученица ЧСОШ №2 Ира Седалищева, «Знаток фольклора»– ученица 8 класса Нюргуяна Бушкова.

День прошел в праздничном приподнятом настроении. Все участники остались довольными. Пожелаем всем творческих успехов !

И.В. КОРЯКИНА.

Сэргэх дьаһал

СЭРГЭЭТИБИТ, СЭҺГЭЭРДИБИТ

Күн айылы кэйиэ Клавдия Ивановна Максимова–Сайыына „Бэйэни бэйэ салайыныыта, чэбдигириитэ" диэн Сайыына „Бэйэни бэйэ салайыныыта, чэбдигириитэ" диэн үнүйаныгар сылдьан, үнүйуллан, кини үөрэҕин үнүйаныгар салҕаччылар, дьоҥҥо тиэрэтэччилэр баалларыттан кэйиэх үөрүү.

Ол курдук, биир дойдулаахтарбыт Афанасий Романович, Мотрена Николаевна Филипповтар сэтиннэн 1 күүтүн 10 күүтүгэр диэри бийиги кэбиниэхтэ К. И. Максимова–Сайыына авторскай программалыгар олохтоох „Бэйэни бэйэ салайыныыта, чэбдигириитэ" дьарыктарын тирэх үөрэхтэрин ыытыллар. Маннык үөрэх баарын тоҕо да ыаллыгыттан саха кэйиэ бэйэ корея, эт кулгаахтаах иэдэн, ыраатыаран туган-хабан көрсүүгэ остыыр диэн кунсоҕо тубуту аанньыбакка 10 буоллан сырыттыбыт. Дьо, кырдьык, олуо туһалаах үөрэх эбит. Хаана барыай олох очуҥкаларын оҕустарыы, мунуу-тэбии, дуоҕа мунньуйуута, оо түмүгэр кэйи айылҕаттан айар-тутар аналын, ис баайын сабыан юбиэрэ, күнсоҕо ыаҥалаахтан мунуоданан хаалыыта.

Кэйи санаатан сатаан салайдаҕына, үүнээн-тэриллиэн биэрдэҥнэ дьоҕура арыллан, дорообуйата чэгиэн-чэбдик буоларын, о. д. а. туһунан бэрт үгүҥ ойоҕунньуо тыыннах чэччулаах ойдоҕон биэрдиэтэр, бэйэҥэ эрдэ үөскэтиэтэр, сырдык санаалаах сахтыыр. Бу үөрэхтэ ыыбыт билиҥбитин, дьарыктыыр санаалаах сатыыр. Ис кыахтыгын туһанан, олох ардах салгыы сайыныраан, ис кыахтыгын туһанан, олох ардах моҥоллорун сырдык санаа сылдьаайынан чэччу ойдоҕунбут, түмэн баҕаммытыгар дьыммутуттар-сэргэбиэтэр күүс-көмө, ойобул буолуохтут. Үөрэхтиит түмүгэр Мотрена Николаевна, Афанасий Романович алгыс, арчылаабыт, ыраастаныы, байанайга сүтүрүйүү сөрөн-туомун ыытыллар. Маннык Чурапчы сэлиэнньэтиттэн „Кустук" түмсүү чилиэнэ үсүнэ ыҥыалыок олохтоохоруттан отуттан таҥса киэн кэпэн ыытыллыы ыллылар, сэргээн, астыынан, санаа атастаһан тэрдэстилэр.

Маннык үөрэҕи дьоҥҥо көмөн, үөрүү, сайыныара сылдьар Мотрена Николаевнаҕа, Афанасий Романовичка барҕа махтал буолуохтун.

Тирэх үөрэх иитээччилэрин аҥаардыттан

М. П. ИУСТИНОВА.

Кэпсиэхпин баҕарабын

Үлэн-хамнаһын барыта бэйэҕиттэн тутулуктаах

"За рулем" сурунаал кылаабынай редактора Вячеслав Субботиниэлэ.

России Президиэ В.В. Путин сыыйа бэйэбит Россиябыт конструкторлара аҥаан-таҥан тайаарбыт массыыналара өмүк сириттэн кэлэр массыыналар аҕыйаан, бэйэбит оторон тайаарар тиэхиникэбит сайдан, олохтоохтор туһаларыгар тахсан иҥэлэриигэр үлэ ыытыллыахтааҕын туһунан бу саас бэлиитэбитэ. Ол түмүгэр Кытай массыына оторор корпорацийатын кытта легковой уонна грузовой массыыналары оторон тайаарыы туһунан меморандумҥа илии баттаабыттара.

Бүгүҥҥү кэпсиир киһибит – Владимир Николаевич Попов диэн Чурапчыттан тарҕаммыт эдэр киһи. СГУ ИТФ бүтэрэн, туруу инженериэн үөрэнэбит. Оҕо эрдэҕиттэн суоппар буолуон олус баҕарара. Онон үрдүк үөрэхэ үөрэнэ сылдьан, маршайыы категориялаах суоппар кылаабын барытын баһылаабыт. Николай Николаевич Попов туоһуйар үөскэбит, ол кэмнэ туруу тэриллэтиигэр инженериэн, ийэтэ Аманатова-Попова Екатерина Ефимовна иитиэччитэн үлэлэбиттэрэ, бийиги Дьокуускай олохтоохторо. Сэмэй, билэ-кэсэ сатаабат Владимир интернекэ бэйэтин саайтыгар торообут дойдутун устун эрдэх айаатка сырыыттан туһунан кэпсиир, хаартыскаларын таһаарар эбит. Сонуурдаччылара ырыа эбэтэр, 200 тыһыынчыттан тахса киһи кириэн биленнибит, аахыыт, санааларын ыытыскыыттар.Ол түмүгэр Москваттан drom.ru тэриллэ кылаабынай редактора Игорь Векрхович интэриэйиргэн кэпсэппит уонна тыйыс тымныылаах Саха сиригэр кыйын уонна «биуркеттий» кылаастаах массыына хайдах туоруурун туһунан чинчийиини ыытыахтарын сөбүн туһунан баҕалаах биллэрбит, дуогабар документаларын ыыппыт. Бийиги усулуобуйабытыгар сөбүлэтэр буоллахпына, Владивосток куората фиэнэбитигэр кэлэн кэпсэтиэхпин сөп диэбит. Анкеталары, анал тестэри толорон, массыына ыытан, сэйиэйэн турутуулуу эрдэппэ айан, Болуоҥа дуогабарынан үлэлии сылдьар.

Drom.ru автоэкспертал былыырыыны дьыл түмүгүгэр Россияҕа рейтиҥэ бастаан нүөмэрдиэн турара элбэҕи эҥэр. Кини офистара Москва, Новосибирскай, Владивосток, Иркутскай уолдьа. куораттарга баалар. drom.ru порталуонна бастаан биллэриэн биэрэр саайт бэйэтэ тэриллэн баран, бийиги научнай-популярнай эйгэҕэ тэнийэн эрэр.

Онон Франция «Renault» фирматын контуругун Москваҕа таныллыбыт «Duster» 132 ат күүстээх массыынаны күүгэнэтэн саскыыта диэри сүүрдэн, бийиги усулуобуйабытыгар ким маршайыы турутаччы (испытатель) буолбут. 2013 сыл бааҕар ыйын ортотун диэкиттэн кулун тутар ортотун диэки Саха сиригэр кыыллыыбыт кыыллыгар боруобалаабыт.

Бийиги эҥэр сүүрбүтүн кэннитэн сыҥаа саас Россия атын регионнарыгар кэтэн иллэ барбыттар.

Куорааска, саҥа айаатка Владивостокпааҥа регион нүөмэрдиэн сылдьар, суруук-бичик бөҕөлөөх УАЗ-Патриот массыынаны үтүө киһи мусулаҥыы, солуо көрөр. Бу массыынаны быйыл бийиги уолбутуттар биэрбиттэр. Биир күн куораккатаннан кэлэн айаннаппыт уонна муоданан ыытыллыыбыт. Быйылгы онтубук буолан туспарыллыбыт орутторо эбэх эбит. 2014 сылааҕы Европейскай стандарт сэрэхтээх буолуу нормаларыгар оонньуубуттар. Тыа сиригэр, маҥнай суолга-ыскэ аналлаах внедорожник. Куорат да сиргэ кэстүүтүн таабыгастаах тыына онтобуттар. Городской кроссовер, 128 ат күүстээх, АИ-92 бензиниэн үлэлиир. Трассаҕа 100 километиргэ 14 л бензин сиир. Тохтотор-туормаҥыыр системэлээх, уруула чэчэгэйдиэбит. Холобура, асфальт устун 100 км айаннаан иҥэн туормаҥаҕаҥ, туспаллыбыт «Патриот» 44 литэриэн тохтуур буолбут, атынныгы эттэхпэ, билигин сүүрэ сылдьар УАЗ-тан туормаҥа күүстээх буолан, 15 литэриэн эрдэ тохтуур. Кини- куон туспаҕай салоннаах: 5 пассажыры уонна 600 кг мал-сал тиэйэр аналлаах. Радиоҕа ангардас биир кнопканан салаллар. Анал симка холбоҥон барыта сурулаан иҥэр. Тэриллэтэ видеокамераннан барыйан көрө-билэ олороллор эбит. Автоматическай управлениелаах, бортовой компьютерлаах буолан барыта кэстэ турар. Кыра эмэ хойиллии тардыста да кэрдэрдэр. Айаннаан иҥэн, хайдах үтүөнэн ыытыллыы кэрдэрэн ыыта. Холобура, бийиги трассабытын магистраль диэн саалыыр буолан, түргэнэ 120 км/ч эрэ буоллаҕына «скоростьы иҥэра түстүүкүт» диэн сурук тахсыыта. Ыйга биирдэ даннайдарын барытын отчуоттаан иҥэр. Бэлиитэ, саллааг чаҕын барытын москвалар уйуналлар, биир тэҥ хаммаьыыналлар.

Бу сүүрдэн, үлэлэтэн көрүүчинчийиҥ түмүгүнэн фирма быһаарыытүмүк онорор:

- Сылдьар системэлэрин кэмэҥнэ;

-Салгыы нахаалыах температураҕа аналлаах агрегат хойбоон, үлэтин сэҕалаайыы (ресурс);

- Умнык-оҕуруоҕ матырыйаалларын чинчийии (тестирование);

- Тымныы ороҕо — Ойымкоон куораттаар, полигонтан тиэйэ айан;

- Болуохтоомут кэм устата кэбиниэ (гнилоскуу).

УАЗ-патриоту тургутуу түгэнэриттэн.

Renault Duster Үөһээ Халыма улууһуттар.

- Кыһыныы тымныы устата кэтэн көрөн түмүк быһаарыы (общий мониторинг автомобиля).

Владивостоктан ыытыллар 20000 км сүүрбүт эбит буоллаҕына, атынныы саҥата 7000 км сүүрбүт. Тургутуутун ыытарга Владимир Николаевич Ойымкоонтан анал полигоннаах. «Nord-Stream» (Северный поток) турист фирматын кытта собулэнгэх. Онон өмүк сириттэн, ыраахтан экстрим айаанна кэлбит дьону кытта үлэлэтэр. Соторуталаҕына „Дискавери" каналга көстүбүт Сылаг дальнобойщика, «Камаз» суоппара Василий Дьячковскай туһунан кэрдэрэн кэпсэбиттэрэ. Бу киинэни устар дьону бийиги Болуоҥбыт тургутуута ыытыллыыта аналлыы сылдьыбыт.

Владимир контрага номнуо иккиэ сыл иннигэр сурулаубут эбит. Ол курдук, УАЗ-Патриот кэннитэн эмиэ күүгүн Great Wall Nover диэн кытай өмүк массыынаны, онтон 2016 сыл күүгүннүтүгэр саҥа тахсыахтаах Chevrolet Niva массыына Саха сиригэр тургутуута кэлэрэ күүтүллэр.

Маны таһаарар «Хендс Рус» диэн Корея лойдутун тэриллэтиттэн Москва автосалонун аан лойду массыыналарын быыстапкатыгар ыыпыан сырыгыыларбыттар. Биир ый үлэлэниттэр.

Бу курдук маршаҥ дьулуурдаах, саҥаны-солуну биэҥ-кэрэ сатыыр, иннэн-таллан турбат, нууччалыы инниэбэкэ саҥарар бийиги уолбутун Россия аттаахтара таба көрөн, буолан ылан, бэйэбит лойдубут массыыналара кэнэ ардаҥа тардыыларыгар биир тоҕуу кайыыны биэрэ сылдьыбыт.

Кини үлэлэрин www.dister.drom.ru уонна www.instagram.com/arctiedrive кириэн биленнэхэ сөп.

М.Д. ВЫРДЫЛИНА.

Налоговая политика

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)»
РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
ШЕСТНАДЦАТАЯ СЕССИЯ

РЕШЕНИЕ № 94

с. Чурапча от 20 ноября 2014 года

Об утверждении Положения «О системе налогообложения в виде единого налога на вменный доход для отдельных видов деятельности» в новой редакции

На основании Налогового кодекса Российской Федерации и обсуждения информацию Брыгаевой Т.Т., начальника финансово-экономического управления администрации МО "Чурапчинский улус (район)", Улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) решил:

Статья 1

1. Считать утратившим силу решение № 34 от 12.11.2013 г. «Об утверждении Положения «О системе налогообложения в виде единого налога на вменный доход для отдельных видов деятельности» (в новой редакции).

2. Утвердить Положение «О системе налогообложения в виде единого налога на вменный доход для отдельных видов деятельности» на территории Чурапчинского улуса РС(Я)», согласно приложению к настоящему решению.

3. Настоящее Положение вступает в силу с 01 января 2015 г.

4. Опубликовать настоящее решение в улусной газете «Сана олох» и на официальном сайте МО "Чурапчинский улус (район)" РС (Я) в срок до 1 декабря 2014 г.

Статья 2

1. Контроль исполнения настоящего решения возложить на постоянную комиссию улусного (районного) Совета депутатов по плановo-финансовой, бюджетной и налоговой политике.

В.В. ГУЛЯЕВ,
председатель улусного (районного) Совета депутатов,
А.Г. НОГОВИЦЫН,
глава муниципального образования.

Приложение к решению №94 от 20 ноября 2014 года 16 сессии улусного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я)

ПОЛОЖЕНИЕ О СИСТЕМЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В ВИДЕ ЕДИНОГО НАЛОГА НА ВМЕНЕННЫЙ ДОХОД ДЛЯ ОТДЕЛЬНЫХ ВИДОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

1. На территории Чурапчинского улуса в соответствии с Налоговым кодексом Российской Федерации действует система налогообложения в виде единого налога на вменный доход для отдельных видов деятельности и применяется наряду с общей системой налогообложения, предусмотренной законодательством Российской Федерации о налогах и сборах.

2. Система налогообложения в виде единого налога на вменный доход на территории муниципального образования применяется в отношении следующих видов предпринимательской деятельности:

1) оказание бытовых услуг (за исключением услуг ломбардов и услуг по ремонту, техническому обслуживанию и мойке автомотранспортных средств) в том числе:

ремонт обуви (коды по ОКУН с 011101 по 011136), окраска обуви (коды по ОКУН 011201-011205), пошив обуви (коды по ОКУН с 011301 по 011312), прочие услуги по ремонту и пошиву обуви (коды по ОКУН 011401-011410);

ремонт и пошив швейных изделий и изделий текстильной галантереи, прочие услуги по ремонту и пошиву швейных изделий и изделий текстильной галантереи (коды по ОКУН с 012101 по 012111, с 012114 по 012116, с 012119 по 012122, с 012125 по 012132, с 012201 по 012207, с 012211 по 012215, с 012217 по 012221, 012225, с 012227 по 012232, с 012303 по 012311), ремонт меховых изделий, прочие услуги по ремонту и пошиву меховых изделий (коды по ОКУН 012112, 012118, с 012123 по 012124, 012300), пошив меховых изделий (коды по ОКУН 012208 по 012210, 012226, 012302), ремонт и пошив кожаных изделий, прочие услуги по ремонту и пошиву кожаных изделий (коды по ОКУН 012113, 012216, 012301, с 012303 по 012310), ремонт головных уборов, прочие услуги по ремонту и пошиву головных уборов (коды по ОКУН 012117, 012301, с 012303 по 012310), пошив головных уборов (коды по ОКУН с 012222 по 012224), ремонт, пошив, вязание трикотажных изделий, прочие услуги при пошиве и вязании трикотажных изделий (коды по ОКУН с 012401 по 012411, с 012501 по 012518, с 012601 по 012605);

ремонт и техническое обслуживание бытовой радиоэлектронной аппаратуры (коды по ОКУН с 013101 по 013169), ремонт бытовых машин (коды по ОКУН с 013201 по 013218), ремонт бытовых приборов (коды по ОКУН с 013315 по 013334), ремонт и изготовление металлоизделий (за исключением ремонта часов) (коды по ОКУН с 013401 по 013438, с 013440 по 013451);

ремонт ювелирных изделий (коды по ОКУН 013439);

химчистка и крашение (коды по ОКУН с 015101 по 015132, с 015201 по 015225, с 015301 по 015307, с 015401 по 015421);

ремонт жилья и других построек (коды по ОКУН с 016101 по 016115);

прочие услуги, оказываемые при ремонте и строительстве жилья и других построек (коды по ОКУН с 016301 по 016317);

техническое обслуживание и ремонт транспортных средств, машин и оборудования (коды по ОКУН с 017101 по 017114, с 017201 по 017219, с 017301 по 017315, с 017401 по 017411, с 017414 по 017419, с 017422 по 017424, с 017501 по 017506, с 017601 по 017607, с 017609 по 017611, 017613, с 017615 по 017656 (за исключением 017608);

услуги фотоателье и фото- и кинолабораторий (коды по ОКУН с 018101 по 018128), прочие услуги производственного характера (коды по ОКУН с 018308 по 018332);

услуги бань, душевых и саун (код по ОКУН 019100), прочие услуги, оказываемые в банях и душевых (код по ОКУН 019101, 019102), услуги парикмахерских (коды по ОКУН с 019301 по 019323, 019328, 019330, с 019333 по 019339), услуги по прокату (коды по ОКУН с 019401 по 019437), ритуальные услуги (коды по ОКУН с 019501 по 019532), прочие услуги непроизводственного характера (за исключением услуг ломбардов) (коды по ОКУН 019725 по 019763);

2) оказание ветеринарных услуг (коды по ОКУН с 083101 по 083109);

3) оказание услуг по предоставлению во временное владение (и (или) пользование) мест для стоянки автомотранспортных средств, а также по хранению автомотранспортных средств на платных стоянках (за исключением штрафных автостоянок) (коды по ОКУН 017608);

4) оказание автотранспортных услуг по перевозке пассажиров и грузов, осуществляемых организациями и индивидуальными предпринимателями, имеющими на праве собственности или ином праве (пользования, владения и (или) распоряжения) не более 20-ти транспортных средств, предназначенных для оказания таких услуг (коды по ОКУН 022500-022516);

5) оказание автотранспортных услуг по перевозке пассажиров (коды по ОКУН с 021520 по 021523, с 021525 по 021527, 021530, с 021532 по 021533, 021535, с 021537 по 021538, 021540, 021542, 021543, 021545, с 021547 по 021548, 021550, 021552, 021553);

6) розничная торговля, осуществляемой через магазины и павильоны с площадью торгового зала не более 150 квадратных метров по каждому объекту организации торговли. Розничная торговля, осуществляемая через магазины и павильоны с площадью торгового зала более 150 квадратных метров по каждому объекту организации торговли, признается иным предпринимательской деятельности, в отношении которого единый налог не применяется;

7) розничная торговля, осуществляемая через объекты стационарной торговой сети, не имеющей торговых залов, а также объекты нестационарной торговой сети;

8) розничная торговля, осуществляемая через объекты стационарной торговой сети, не имеющей торговых залов, а также объекты нестационарной торговой сети, площадь торгового места в которых превышает 5 квадратных метров;

9) разносная и разносная розничная торговля;

10) реализация товаров с использованием торговых автоматов;

11) оказание услуг общественного питания, осуществляемых через объекты организации общественного питания с площадью зала обслуживания посетителей не более 150 квадратных метров по каждому объекту организации общественного питания. Оказание услуг общественного питания, осуществляемых через объекты организации общественного питания, осуществляемых через объекты организации общественного питания с площадью зала обслуживания посетителей более 150 квадратных метров по каждому объекту организации общественного питания признается иным предпринимательской деятельности, в отношении которого единый налог не применяется;

12) оказание услуг общественного питания, осуществляемые через объекты организации общественного питания, не имеющие зала обслуживания посетителей;

13) распространение наружной рекламы с использованием рекламных конструкций;

14) распространение наружной рекламы с использованием рекламных конструкций с анимационной сменой изображения;

15) распространение наружной рекламы с использованием электронных табло;

16) размещение рекламы на транспортных средствах;

17) оказание услуг по временному размещению и проживанию организациями и предпринимателями, использующими в каждом объекте предоставления данных услуг общую площадь помещений для временного размещения и проживания не более 500 квадратных метров;

18) оказание услуг по передаче во временное владение и (или) в пользование торговых мест, расположенных в объектах стационарной торговой сети, не имеющих торговых залов, объектов нестационарной торговой сети, а также объектов организации общественного питания, не имеющих зала обслуживания посетителей;

19) оказание услуг по передаче во временное владение и (или) в пользование земельных участков для размещения объектов стационарной и нестационарной торговой сети, а также объектов организации общественного питания.

3. Установить значения коэффициента К2, указанного в статье 346.27 Налогового кодекса Российской Федерации, в соответствии с приложением №1 к настоящему Положению.

4. В случае осуществления налогоплательщиками нескольких видов бытовых услуг, имеющих различные значения коэффициента К2, исчисление единого налога на вменный доход осуществляется исходя из среднего арифметического значения коэффициентов К2.

Приложение к Положению «О системе налогообложения в виде единого налога на вменный доход для отдельных видов деятельности»

ЗНАЧЕНИЕ КОРРЕКТИРУЮЩЕГО КОЭФФИЦИЕНТА К2, УЧИТЫВАЮЩЕГО О ОСОБЕННОСТИ ВЕДЕНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

№ п/п	Вид предпринимательской деятельности	Коды ОКУН	Корректирующий коэффициент К2	
			в случае, если в месте оказания услуг численность населения до 5000 человек	в других населенных пунктах с численностью населения до 5000 человек
1	Оказание бытовых услуг			
1.1	Ремонт обуви	011101-011136	0,05	0,06
1.2	Окраска обуви	011201-011205	0,15	0,06
1.3	Пошив обуви	011301-011312	0,20	0,08
1.4	Прочие услуги по ремонту и пошиву обуви	011401-011410	0,14	0,25
1.5	Ремонт и пошив швейных изделий и изделий текстильной галантереи, прочие услуги по ремонту и пошиву швейных изделий и изделий текстильной галантереи	012101-012111 012114-012116 012119-012122 012125-012132 012201-012207 012211-012215 012217-012221 012225 012227-012232 012303-012311	0,15	0,07
1.6	Ремонт меховых изделий, прочие услуги по ремонту и пошиву меховых изделий	012112, 012118 012123-012124 012300	0,25	0,10
1.7	Пошив меховых изделий	012208-012210 012226 012302	0,21	0,12
1.8	Ремонт и пошив кожаных изделий, прочие услуги по ремонту и пошиву кожаных изделий	012113 012216 012301	0,34	0,12
1.9	Ремонт головных уборов, прочие услуги по ремонту и пошиву головных уборов	012117 012301 012303-012310	0,29	0,13
1.10	Пошив головных уборов	012222-012224	0,34	0,12
1.11	Ремонт, пошив и вязание трикотажных изделий, прочие услуги при пошиве и вязании трикотажных изделий	012401-012411 012501-012518 012601-012605	0,25	0,08
1.12	Ремонт и техническое обслуживание бытовой радиоэлектронной аппаратуры	013101-013169	0,35	0,15
1.13	Ремонт бытовых машин	013201-013218	0,41	0,14
1.14	Ремонт бытовых приборов (за исключением ремонта часов)	013315-013334	0,35	0,15
1.15	Ремонт и изготовление металлоизделий (за исключением ремонта ювелирных изделий)	013401-013438 013440-013451	0,21	0,08
1.16	Ремонт ювелирных изделий	013439	0,45	0,15
1.17	Химическая чистка	015101-015132 015201-015225 015301-015307 015401-015421	0,20	0,12
1.18	Строительство жилья и других построек	016101-016115	0,45	0,15
1.19	Прочие услуги, оказываемые при ремонте и строительстве жилья и других построек	016301-016311 016313-016317	0,45	0,15
1.20	Услуги фотоателье и фото- и кинолабораторий, в том числе осуществляемые	018101-018125 018126-018128	0,48	0,15
1.21	Прочие услуги производственного характера	018308-018332	0,20	0,20
1.22	Услуги бань, душевых и саун	019100	0,23	0,08
1.23	Услуги бань и душевых, услуги саун	019101-019102	0,32	0,11
1.24	Услуги парикмахерских	019301-019323 019328 019330 019333-019339	0,45	0,15
1.25	Услуги по прокату	019401-019437	0,23	0,08
1.26	Ритуальные услуги	019501-019527 019529-019532	0,36	0,12
1.27	Прочие услуги непроизводственного характера (за исключением услуг ломбардов)	019725-019752 019755-019763	0,29	0,08
2	Ветеринарные услуги	083101-083109	0,36	0,12
3	Оказание услуг по уходу, техническому обслуживанию и мойке автомотранспортных средств	017101-017114	0,45	0,15
4	Оказание услуг по предоставлению во временное владение (и (или) пользование) мест для стоянки автомотранспортных средств, а также по хранению автомотранспортных средств на платных стоянках (за исключением штрафных автостоянок)	017608	0,45	0,15
5	Оказание автотранспортных услуг по перевозке пассажиров	022500-022516	0,60	0,60
6	Оказание автотранспортных услуг по перевозке пассажиров	021520-021523 021525-021527 021530 021532-021533 021535 021537-021538 021540 021542 021543 021545 021547-021548 021550 021552 021553		
6.1	Оказание автотранспортных услуг по перевозке пассажиров автотранспортными средствами с количеством посадочных мест до 12 мест (включительно)		0,65	0,65
6.2	Оказание автотранспортных услуг по перевозке пассажиров автотранспортными средствами с количеством посадочных мест более 12 мест		0,30	0,30
7	Розничная торговля, осуществляемой через магазины и павильоны с площадью торгового зала не более 150 квадратных метров по каждому объекту организации торговли	021100	0,45	0,15
7.1	Розничная торговля, осуществляемая через объекты стационарной торговой сети, не имеющей торговых залов, а также объекты нестационарной торговой сети, площадь торгового места которой не превышает 5 квадратных метров (включительно)		0,55	0,20
7.2	Розничная торговля, осуществляемая через объекты стационарной торговой сети, не имеющие торговых залов, а также объекты нестационарной торговой сети, площадь торгового места в которых превышает 5 квадратных метров		0,45	0,15
7.3	Разносная и разносная розничная торговля		0,15	0,10
8	Реализация товаров с использованием торговых автоматов		0,15	0,10
9	Оказание услуг общественного питания, осуществляемых через объекты организации общественного питания с площадью зала обслуживания посетителей в более 150 квадратных метров по каждому объекту организации общественного питания	122100-122106		
9.1	С развлекательной или игровой программой		0,60	0,30
9.2	Без развлекательной или игровой программы		0,32	0,11
10	Оказание услуг общественного питания, осуществляемых через объекты организации общественного питания не имеющие зала обслуживания посетителей	122210-122204 122101-122113 122401-122404	0,30	0,15
11	Распространение наружной рекламы с использованием рекламных конструкций	800000	0,02	0,01
11.1	Распространение наружной рекламы с использованием рекламных конструкций с анимационной сменой изображения		0,022	0,01
11.2	Распространение наружной рекламы с использованием электронных табло		0,02	0,01
12	Размещение рекламы на транспортных средствах	800000	0,02	0,01
13	Оказание услуг по временному размещению и проживанию организациями и предпринимателями, использующими в каждом объекте предоставления данных услуг общую площадь помещений для временного размещения и проживания не более 500 квадратных метров	041201-041204 082109	0,45	0,15
14	Оказание услуг по передаче во временное владение и (или) в пользование торговых мест, расположенных в объектах стационарной торговой сети, не имеющих торговых залов, объектов нестационарной торговой сети, а также объектов организации общественного питания, не имеющих зала обслуживания посетителей, площадь которого не превышает 5 квадратных метров (включительно)		0,55	0,20
14.1	Оказание услуг по передаче во временное владение и (или) в пользование торговых мест, расположенных в объектах стационарной торговой сети, не имеющих торговых залов, объектов нестационарной торговой сети, а также объектов организации общественного питания, не имеющих зала обслуживания посетителей, площадь которого превышает 5 квадратных метров		0,45	0,15
14.2	Оказание услуг по передаче во временное владение и (или) в пользование земельных участков для размещения объектов стационарной и нестационарной торговой сети, а также объектов организации общественного питания		0,45	0,15

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

Күндүтүк саныыр саҕабытын, эйэҕэбитин, хос эйэҕэбитин, көрдөмнүн, Кытаанах нэһилиэгин аҕатоохун, Саха АССР үтүөлүк тренерин, СССР физическэй культурратын туйгунун, Чураҥны улууһун, Кытаанах, Арылаах нэһилиэгин Бочуоттаах аҕатоохун ***Иван Николаевич ПОПОВУ*** *80 сааһын туолбут күнэ-бэлиэ күнүгүн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!*

Эн сторон эйэлээх тэҥкэрыыллааттык үөскүү, дьон-сэргэ уҕаастабыччын, мастаахын ыраан ылаҕыс.

Биһигиттэн үөрэхтээн, бочуокунна диэри аҕаторун, сиэннэриҥ аҕаторо-дьиэлээх-сүүрүлээх буолуоларыгар бары күүскүн-ыччаҕын, ойуун-санааҕын бэриллэн үлэлиит, ыаҕ онтуоттообут үтүө аҕыр сүрэх тиэйиэ сүүрүгүн мастанаҕыт, эйэлээхтэн киэн туттуоҕыт.

Эн бэйэ бүппэккитэ биһиги барыбыт кэмҥэ-сэлиэнньэлэрбитигэр сэҥээрэбит.

Күндү кэйиибит, бу үөрүүлээх күнүгэр биэнигэ тэтимнэрин ыыппыттыбыҥа, дорообойдык ыс-баҕаны аҕыйыгар, бэрэбиэнэ сиэнэ хонуу эйэлээх буолуоларыгар ис сүрэхпиттэн баҕарабыт.

Эҕэрдини кытта көрдөнөр Мария Федоровна, оҕолорун, сиэннэрин, хос сиэнин уонна кинилэр дьиэ көрдөстөрү.

***

Күндү кэйиибитин, саҥаастыытын ***Любовь Спиридоновнаны*** *оттоҕус бир дьөйүн күнүгүн – үбүлүйэрүгүн эҕэрдэлиибит!*

Күндү кэйиибит, эн иэдэс сыдьааннаах; аҥаардас сырдык санаалаах биһиэхэ курдуттан күүс-хамсыы буоларгар. Баҕарабыт саха аҥаардыгынны кытаанах дорообуйаны, эҕэрдини эрчимни. Бырааппытыгын, уҥуохтуутун Василий Афанасьевичтыын өссө да ыраатыны, ардыгы сылдьыны.

Эйиэхэ бэҕэрэ этибит ис сүрэхпэн тиэйиэ, ширдэх тыыннаах. Күн-дьыл өҥөйүнүн биитэннэр, ыччаттар-кырдьаҕастар диэки аҕыйыыллар, эҕэрдини эрчимнэн, ааныы-ньуоҕа сылдьыт; үйэ-саас тухары тоҕоостоох, аҕалыыбыт сардыгыныгыт.

Эҕэрдини кытта Дьөкүүскайтан Афанасий Афанасьевич Окнеенниковтан, Анна Афанасьевна Иванова, Алмаатыттан Михаил Афанасьевич Окнеенниковтан, Мугудайтан Александра Афанасьевна Гуляева, Мария Афанасьевна Окнеенникова, Светлана Афанасьевна Попова дьиэ көрдөстөрү.

БИЛЛЭРИИЛЭР / ОБЪЯВЛЕНИЯ

ДЕНЬГИ. ЛЕГКО и БЫСТРО. Краткосрочные займы от 2000 до 15000 рублей под 1,8 % в день. Нужен только паспорт. ТЦ Боотур, 2 этаж. **Телефон: 8-914-271-34-61.**

***

2 тыһы тыыннаах убаһалары атылыыбын.
Биилэр тел: 8-914-231-92-79, 41-235.

***

Константинов 23-дээх хаанчыллыыгар дьиэрэ 11 кв. соҕотох кылыка хос куоргаммыыбыт.
Тел: 8-914-266-47-44, 8-964-425-78-19.

Тапталлаах убайа
МЕСТНИКОВ Павел Ньургустанович
олохтон туораабытынан күүгүннүгэр Владимирга, балтыбытыгар Валентинаҥа кинилэр оҕолорутар, биригэ тэрээбүттэригэр, аймахтарыгар дириҥ күтүрүммүтүн тиэрдэбит.

Эйэлээхтэрэ Елена, Новгородтар.

Тапталлаах аҕата
КУЗЬМИН Василий Октябринович
ыарахан ыарыытан олохтон туораабытынан Дириҥ орто агроокуоланын учуутальлар Макарова Ирина Васильевнаҥа дириҥ күтүрүммүтүн тиэрдэбит.

Оскуола коллектива, профкома.

Кэриэстэбил

ЭН ТУСКУНАН СЫРДЫК ӨЙДӨБҮЛ УМНУЛЛУБАТ

Сэтиннии 29 күнүгэр тапталлаах оҕобут, 4 оҕолоох дьиэ көрдөн аҥарах аҕата, бырааппыт, убайбыт, эйэҕэн кэлэр, эрэкэр кэйиибит Алаҕар нэһилиэгиттэн торуттэх Чураҥны нэһилиэгин олохтоох **Львкин Владислав Константинович** барыбытыгар сүрүннэх сонуннуктук биэрсуоҕа 36 сааһыгар бу орто дойдуттан арахсан барбыта 40 хонуга туолар.

Владик 1978 сылгаахха аҥардыах ыйын 30 күнүгэр Муома оройуонутар Соболоох бөҕүөтүгэр Наталья Николаевна уонна Константин Константинович Львкиннэр дьиэ көрдөннүгэр бастакы оҕонон күн сирин көрбүтэ. Оҕо саҥа Соболоохо бөҕүөтүгэр аастыта. Соболоохо летсадка сылдьыыбыта. Бэйэтин саастыылаахтарын ортотугар бэйэтин лаппа кылаарын, аҕаҕар кыахтааҕын баттаппыттэр. Ыал улаатан оҕолоо буолан ыра эрдэҕиттэн сүрүннэх оттомноох, бөчүмнээх, барыта барыы сүрүннэх эпитиэстэлэх буола улаатыыта.

Бэйэтин кэнниттэн тэрээбүт 3 быраатын, соҥоох баттын ыра эрдэхэриттэн тэрэнпүтэриэр кыахтаах кэрэх, кинилэр иннитэриэр эпитиэстэлэх буола улаатыыта.

1985 сылгаахха Алаҕар орто оскуолатыгар бастыы кыласка үөрэх киирбитэ. Оскуолаҕа үөрэхтэр сылларыгар үөрүүлэр сүрүннэх үүгэйдик үөрэммитэ. Ордук математикаҕа, точнай наука предметтэриэр кыахтааҕа биллибитэ. Оскуола общественнай олоҕор актыыбынай кыттааччы эҥ. Итти сылларга хаартыскаҕа түһэриллэн үлүгүйэн турар дьарыктаммыта. Биригэ үөрэммит кылааһын оҕолоро оскуолаҕары сылларын түүнэн Владиктыт үйэтигэр хаалларбыт эбит диэн мастаахын аҕаллар. Оскуолатын 1995 сылгаахха ситиһиилэннэх үөрэнэн бүтэрбитэ.

Оскуола кэнниттэн Дьөкүүскай куораҕа 14 №-дээх ГПТУ-га бухгалтер-экономист идэтигэр үөрэнэ киирбитэ. 1997с. үөрүүнэн бүтүрэн, экономист-бухгалтер идэлэн ыйыыта. Дойдуттар Чыаллыраҕа кэтэн, олохтоох дьаһалтаҕа расчетнай бухгалтерынан үлэҕэ киирбитэ. Үлэлиэр сокуоналыгынан идэлэнэ толору бөҕөлөөбүт үлэһит быһыытынан биллибитэ. Үчүгэй бэйэлэрэ үлэлии сылдьан, 1998 с. саас Иҥэ дойдутуттар ыччат иэнин толоро армияҕа ыытыллыыбыта. Армияҕа Хабаровскай куораҕа тиийэн, 3 ый учебкаҕа сылдьан баран, Уссурийскайга РФ Президенын иэнэн федеральнай сибээс чаастыгар сулуустальы тиийбитэ.

Армиятан 2000 с. саас кэтэн бирэ, Дьөкүүскай куораҕа арааҥ үлэлэрэ үлэлии сылдьыыбыта. Үлэни үрдүгүн хараҥын, хамнаҥа кыраҥын улаханын арааргыыта анар ыҥырыыллан үлэлиир эҥ. 2003-2004 сс. Чураҥнаҕа кэтэн, оскуоланнаргынаккэ баһаан расчетнай бухгалтерынан, онтон кылаабынайынан үлэлээбитэ. 2004 с. прокуратураҕа суоттарынан эмиэ үлэлээбитэ. 2006 сылгаахха көрсүнэн Мусяны көрсөн, таптаһан ыал буолбуттар. 2007 сылгаахха Чураҥнаҕа көһөн кэлбиттэрэ. 2008-2009 сс. „Дорожнайга" үлэлээбитэ. Баһаан рабочайынан, онтон заправщигынан үлэлээбитэ. 2009 с. Мэҥэ-Хаҥаласкаа улуусуттан Бүтэйдээх нэһилиэгэр көһөн тиийэн олоро сылдьыыбыттара. Онно олохтоох дьаһалтаҕа кылаабынай бухгалтерынан үлэлээбитэ. 2010с. Чураҥнаҕа төттөрү көһөн кэлбиттэрэ. 2012 с. улууспут дьаһалтаҕа эҥэр иннитиналлаах кэнниэ таба көрөн, саҥа тутуулар кластарга бухгалтерынан, кэнин салайааччынан олоҕун тиһэх күнэригэр диэри үгүс суобастаахтык үлэлии сылдьыыбыта. Оттуурдук, 2014 с. сайыныгар 3 сезон улуус дьаһалтатын уонна үөрэх управлениетын ыҥырыыта «Чураҥны көскилэ» оҕо лагыырын салайааччы быһыытынан 300 оҕону салайан үлэлэтэн, олчуоттаан тутарбыта. 2013-2014 сс. онуо сэрэ, "Альфа-Кредит" биэнэ Чураҥнаҕы филиалыгар салайааччынан үлэлээбитэ.

Бу ахтан аастыт кэмнэрбититтэн да кэстүгүнэн, Владик хаһан да үлэ суох диэн баран олорбоотоҕо. Хаанна туох үлэ баарынан, сирбэкэ-талбакка харса суох улэлээн иҥэр эҥ. Биригэ аттыгыт, үлэлээбит дьоно аҕаллаларынан хаһан да саҥаны түһэрбэт, сэлэппэт саҥа идеялаах, билиннэ кэмнэ сөп түбүгэр саҥалыы көрүүлэрдээх үлэһит эҥ, Хаанна да сырыттар, тугу да үлэлээтэр дьоннто-сэргэбэ э й э ҕ э с сыһыаннааҕа, к ы р а ҕ а - к ы а м м а к к а курдук комелюбо саныыра. Дьон ыҥырыгынан бэйэтин ыҥырыгынан курдук саныыра. Үлэтигэр курдук туох эрэ саҥаны көрдүү саныыра. Үлэлиир коллективыгар Владиктыы биирэ үлэлээбит дьоно сүрүннэх иэстин тылларынан аҕаллар, кэнэ үлэһит быһыытынан убаастыылларын биэтэрэллэр.

Ластыт сайын Чураҥнаҕа олохсуйарыы онтостон, уһаайбын ыаан дьиэлэрин көнөйүн туттубута. Ыал буолан көрсөннөхпүн Мусяныын 1 кыыс, 3 уол оҕону тэрэтэн, эйэҕэс оҕолоох улаханнаах дьиэ көрдөн буолан иҥэлиттэрэ. Аны күүгүн дьиэлэрин ситэрэн, саҥа дьиэҕэ киирэн малаһыныыхтаах этиттэр. Бэйэтэ бастыгар саҥа дьиэлэнэн-уоттаан, дьиэ үлэлиэхтэх-хамсыахтаах этэ. Онуо барда Дьиэҥэ хаан обуруу бэйэтэ биэрэнэн аҥыннык дьаһайда. Хаарыыннаах үлэбутуттан ыпыгыгыы солтон кэбистибит.

Владиктыт аны суох… Ол ыаан баран кэнин түүнэн сырдык өйдөбүл бэйиэгэ сүрэхпитигэр курдук баар буолуоҕа. Бэйиэгэ эрэнэбит Владиктыт ситэ олорбоотоҕун, олоҕор ситистэхэ хаалбытын кэнин оҕолоро олоруохтара, ситиһэллэрин ситиэхтэрэ, дьоннто-сэргэҕэ туһалаах дьон буолуохтара диэн.

Владиктыгын сүгэрбит ыарахан күннэрбитигэр күүс-кэмэ, өйөбүл тирэх буолбут бар дьоммутуттар, «Дорожникка» тэриллэҕэ, биригэ үлэлээбит табыгастыгыттан сиргэн хаалаантан диэри махтал бэйиэбэ тылларын этэбит. Эйиэхэ кылаахтаах дорообуйаны, дьоллоох олоҥу үлэлиэхтэрэ ситиһиилэри баҕарабыт.

Юрий эҥэ, оҕолоро, торааннуттэрэ, биригэ тэрээбүттэрэ, аймахтара.

УМНУОХПУТ СУОҔА

Бэйиэгэ ийэбит **Кузьмина Татьяна Ильинична** бу дьыл сэтиннии 28 күнүгэр ыарахан ыарыыттан олохтон туораабыта биир сыыл туолар.

Ийэбит 1940 с. атыннааы 3 күнүгэр Аммаҕа төрөөбүтэ. Оҕо саҥа сэрии кэмигэр аастыт буолан, кыра эрдэҕиттэн дорообуйата моолох эҥ.

Аҕабыта ким Кузьмин Роман Тарасовичтыын сүрэхтэрэннэн собутэйдан, хаартыларынан хайдаһан, ыал буолан иитэктик 49 сыл биирэ олорон, 6 оҕону тэрэтэн, көрөн-нэттэн, кэнэ гынаатан, 16 сиэн биир хос сиэн тапталлаах эбэтэ, эбэтэ буолбуттар. Оҕо эрдэхтиттэн колхуоска, совхуоска ыыннаҥкыытаабыта, онно ийэбитин кэлэ хонуктутуттарэ көрөбүт. Биһиги ким саҥалаахха, үлэтин хайдах барыын ситиһэрэ буолла. Ыаннаҥкыытыырын быыһыгар оҕолорутар ас астаан, таналыытын суйан, барыытын онороро. Аҕабыт оттуттан кэмэ да суох курдук буолара. Кини тыраактарыыстыыр буолан, сарыкаҕа хараллаан кэлэ хараҥнаан диэри үлэлиирэ.

Биһиги ийэбит сытыары-сымнаҕас майгылаах, минньигэс астаах, иэдэс кэмнэрэ иистэнэрин собулуурэ. Кини хаһан да ыарыйым диэн сытарын көрбөт этибит. Курдук дьоннто сүбэ-ама буолара. Ис-иннитэн ырыс, чэчис, уурбут-туппут курдук буолара.

Бэйиэгэ күндүтүк саныыр-ахтар кэйиибитин хаһан да умнуохтут суоҕа, кэтэр көнгөрө ыччаттыгар өрүү көмөс өнөстуохтут. Кини эйэҕэс, иэдэс мичээрэ, сылгас иэдэтэ, үтүө майгыта сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах сылдьыаҕа.

Көрөн, оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэнэ, кэйиилэрэ, күтүөттэрэ.

ААТА ААТТАНА ТУРУО

Күндү кэйиибит ийэбит, эйэбит, хос эйэбит, тыыл, үлэ бэтэрээнэ **Сивцева Матрена Семеновна** бу сиргэн барбыта ахсынньы 4 күнүгэр биир сыыл туолар.

Ийэбит 1933 сылгаахха ыам ыйын 25 күнүгэр Чураҥны улуусун Мугудай нэһилиэгэр 7 оҕолоох Домна, Семен Сивцевтэр дьиэ кэргэннэриэр иккис оҕонон күн сирин көрбүтэ. Оҕо саҥа сэрии-сут сылларыгар аастыта. Онон аастуор, кырыымчык олоҕу эпиэн-хаанынан биэнэ улаатыыта. Чураҥнаҕы получилищеҕа үөрэх сылын 1952 сылгаахха аҕыс алын үөрэҕин бырааҥнаҕа күүлэйдиитэ. Анараас хаалбыт ийэлэриэр күүс-кэмэ буолан колхуоска үлэлээбитэ. 1957 сылгаахха аҕабыттар Сивцев Егор Игнатьевичка көрсө тахсыыбыта. Аҕабыт хомуньуус учуутан буолан партия ыйыытынан хонуу Өймөкөөн улуустарыгар сылларга үлэлэппиттэрэ. Ийэбит айылҕатан талааннаах ыистаанньыҥ буолан үгүс сылларга ыистаанньыҥ быһыытынан үлэлээбитэ. Онтуу таҥынан хонуу олоҕо сылдьан бүлүү уйуйуллан саҕыыт бэрдэ буолбута. Бэйиэгэ оҕо сырыттахтыгына сакаастыы кэскэ дуораҕа хонно иллэҥ сылдьыбыт.

1979 сылгаахха аҕабыт ыалдьан олохтон туораабыттар 6 оҕо аҥардас ийэбэтигэр тулаайах хаалбыттыыт. Ийэбит бырахсан барыыбын аҕаҕыттыгар туророн кэнэ-хара онорбута. Пенсиеҕа тахсан да баран ыистаанньыҥ буолан таһаарыы күндү түүлэрэ, таналы-сабы тиэлэ-тиэлэ кэлэ олохтоохторо ыстаанньыктар. Бу дойдуттан хаан барыар диэри ийэлэрэ иннитигэр аҕаарбыттара.

Оҕолорутар, аймахтарыгар, бар дьоннто иэдэс сыыннаҕа. Дьиэ көрдөннэ, бүгүн аймах тумус туттар бас-хос кэйиибит эҥ.

Ыччаттыар ийэбит; эйэбит, хос эйэбит сырдык аата хаһан да умнуллуо суоҕа, оҕолорутар, сиэннэриэр, чугас дьоннутар, аймахтарыгар сөҕүрүйбэт үтүө өйөбүл буола туруоҕа. Кини олоҕун сиэннэрэ саҥалыыхтара, аатын аатталыыхтара.

Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, кэйиилэрэ, күтүөттэрэ.

Кылаабынай редактор – **А.А. ЗАХАРОВ.**
Эпиэстэлэр сэкиэрэтээр, сурук отдела – **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.**
Экономика, спорт, тыа хайдаһыытын отдела – **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Корреспонденнар – **Н.Н. ПУХОВА, С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ.**
Корректор – **В.Н. ПЕТРОВА.**
Таҥаччы – **Л.К. ПОПОВА.**
Бэчээттэтиллэр – **С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чураҥны улуусун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нөмөрэ – ПИ №14-0238.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чураҥны сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". **Телефоннарбыт:** редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. **E-mail:** sanaoloh@mail.ru, **сайт:** sanaoloh.ru

Бэчээккэ сакаас: № 170-171 (10989-10990). Тираж 1450. Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Аллар сурукпар эпиэстэлэр сонун редакция позициятыгар хотоллоох түбэлэр буолбуттар. Сурукпар ыйытыктар чаастыгар кыыллыыллар эпиэстэлэрэ ситиһиилэнэр үсүбэтэ суох.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 26.11.2014 с. офсеппка бэчээттэннэ.
Аадырыыта: 678670, Чураҥны сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекса: 54907. Хаһыат кэдиэлэбэ устэ: оттуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.